

การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา สำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ*

สงกรานต์ จุ่มปา**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ เพื่อทราบถึงปัญหาการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ และเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ ใช้วิธีวิจัยเอกสาร และวิธีวิจัยภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือข้าราชการในสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ โดยมีปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของข้าราชการบางส่วน และการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือน บางครั้งการพิจารณาไม่เป็นไปตามหลักของคุณธรรม

คำสำคัญ : การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การนำไปปฏิบัติ

บทนำ

เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ก่อให้เกิดสภาวะการไร้พรมแดน ทำให้ประเทศทั่วโลกเกิดการตื่นตัว กระแสสังคมเข้าสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ และยุคของประชาธิปไตยในการบริหารจัดการแนวใหม่ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป สาเหตุดังกล่าวก่อให้เกิดความเคลื่อนไหว แรงผลักดันในเรื่องการ

*บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ

**นักศึกษาลัทธิสุทธรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มัณฑลวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐ โดยจะเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และ พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งถือเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ
2. เพื่อทราบถึงปัญหาการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของสำนักงานนายตำรวจ ราชสำนักประจำ
3. เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ : ศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจในกองกำกับการฝ่ายแผนถวายความปลอดภัย กองบังคับการอำนวยการถวายความปลอดภัย สำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา : การศึกษาค้นคว้าเน้นศึกษาการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ในกองกำกับการฝ่ายแผนถวายความปลอดภัย กองบังคับการอำนวยการถวายความปลอดภัย สำนักงานนายตำรวจ ราชสำนักประจำ
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา : ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึง ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ และปัญหาหรืออุปสรรคของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารโลก (อ้างถึงใน สุพิณ เกชาคุปต์, 2554, หน้า 8) ให้ความหมาย การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ไว้ว่า การดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public Policy) อย่างเปิดเผย คาดเคาได้ และเห็นแจ้ง (ซึ่งคือกระบวนการ การที่โปร่งใส) การมีระบบราชการ (Bureaucracy) ที่สำคัญวิญญานแห่งอาชีพ การมีรัฐบาลที่ เป็นฝ่ายบริหารที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำของตนเอง (Accountability) และมี ประชาสังคม (Civil Society) ที่เข้มแข็งและมี ส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ และทั้งหมดนี้เคารพ ต่อการปกครองโดยหลักนิติธรรม (Rule of Law)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542) ให้การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม
 2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ สุจริต
 3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
 4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน
 5. หลักความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และยอมรับผลแห่งการกระทำของตน
 6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- กิตติ ประเสริฐสุข (2554, หน้า 24-25) อธิบาย ความหมาย การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ว่าหมายถึง ธรรมรัฐ (Good Governance) คือ รัฐที่เป็นธรรม มีองค์ประกอบ การทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด (Participation) มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (Transparency) มีความสามารถที่จะ คาดการณ์อนาคตได้ (Vision) มีระบบกฎหมายที่ให้ความยุติธรรมต่อสังคมและปัจเจกบุคคล (Rule of Law)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัย 2 วิธีในการดำเนินการวิจัย ได้แก่

1. วิธีวิจัยเอกสาร โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2. วิธีวิจัยภาคสนาม มีสาระสำคัญดังนี้

ประชากรของการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการตำรวจในกองกำกับการฝ่ายแผนถวายเป็นความปลอดภัย กองบังคับการอำนวยการถวายเป็นความปลอดภัย สำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกตัวแทนของประชากรโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive หรือ Judgmental Sampling) โดยเลือกจากกลุ่มงานในกองกำกับการ มีด้วยกันทั้งหมด 4 กลุ่มงาน เลือกตัวแทนกลุ่มงานละ 1 คน และเลือกผู้กำกับการ อีก 1 คน รวมทั้งหมดเป็น 5 คน ด้วยกัน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ทีละคน ระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2556

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติในหน่วยงาน ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ มีความสำคัญมากทำให้การทำงานในหน่วยงานมีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สามารถตรวจสอบได้ ข้าราชการมีหลักในการปฏิบัติงาน สามารถทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานระดับกองบัญชาการ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และระดับประเทศ

2. การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ

ด้านหลักนิติธรรม ได้เน้นย้ำให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก

ด้านหลักคุณธรรม ในการปฏิบัติงานเน้นย้ำให้ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในความถูกต้อง โดยให้ปฏิบัติตามกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2551 สนับสนุนผู้ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ให้มีกำลังใจในการกระทำดีต่อไป ตลอดจนรณรงค์ให้บุคลากรปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม "คิดดี ทำดี พูดดี"

ด้านหลักความโปร่งใส เน้นให้ข้าราชการปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ ในการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์จะมีคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อความถูกต้องเสมอ และยังมีการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ www.rsp.go.th ของสำนักงานด้วย

ด้านหลักความรับผิดชอบ มีการออกคำสั่งการมอบหมายอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผิดพลาดเมื่อมีการกระทำผิดขึ้นมา

ด้านหลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ข้าราชการตำรวจทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ในรูปแบบของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อถ่วงถ่วงพิจารณา ร่วมกัน และการทำงานทุกครั้งควรมีการประสานงานทำงานกันเป็นทีม ไม่เกี่ยงงาน

ด้านหลักความคุ้มค่า ได้มีนโยบายให้ข้าราชการตำรวจตระหนักถึงการใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า และมีการรณรงค์ด้านการประหยัดพลังงาน การใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด ลดความ สูญเสียเปล่าในทุกๆ ทาง

3. การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ มีปัญหาหรืออุปสรรคในด้านการมีส่วนร่วมของข้าราชการตำรวจในหน่วยงาน เนื่องจากข้าราชการบางคน ยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เช่น การเข้าร่วมประชุมใน หน่วยงาน และกรณีที่มีการจัดทำโครงการขึ้นในหน่วยงาน และได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ของแต่ละคนไว้ในคำสั่งของโครงการ แต่ข้าราชการตำรวจบางคนไม่ได้ให้ความสนใจและความ ร่วมมือเท่าที่ควร ทำให้ความรับผิดชอบในหน้าที่ตรงจุดนั้นบกพร่องไป ตลอดจนการแสดงความ คิดเห็นของผู้บังคับบัญชายังไม่เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร และปัญหาด้านหลักคุณธรรม คือ การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือน บางครั้งการพิจารณาไม่เป็นไป ตามหลักของคุณธรรม

4. ในกรณีการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของสำนักงานนาย ตำรวจราชสำนักประจำ และเกิดปัญหาหรืออุปสรรค มีข้อเสนอแนะ หรือมีแนวทางการแก้ไข ปัญหา ดังนี้ ผู้บริหารหน่วยงาน ต้องสร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการ ตำรวจในสังกัด ให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยต้องพัฒนาความรู้ ในหน่วยงาน มีการให้ความสนใจกับข้าราชการตำรวจทุกคน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหน่วยงาน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ต้องมีการกำกับ ดูแล จากผู้บังคับบัญชาอย่างจริงจัง เพื่อให้ข้าราชการตำรวจในหน่วยงานมีความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือน ให้เป็นไปตามหลักของคุณธรรม และให้รางวัลแก่ข้าราชการที่ ประพฤติดี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า สำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำได้มีการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในหน่วยงาน ทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยมีปัญหาในด้านหลักการมีส่วนร่วมของข้าราชการตำรวจบางคน ที่ยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และปัญหาด้านหลักคุณธรรม ในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือนยังไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร

เพราะฉะนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ คือ ผู้บริหารหน่วยงาน ต้องสร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการตำรวจในสังกัด ให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องมีการกำกับดูแล จากผู้บังคับบัญชาอย่างจริงจัง เพื่อให้ข้าราชการตำรวจในหน่วยงานมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือน ให้เป็นไปตามหลักของคุณธรรม และให้รางวัลแก่ข้าราชการตำรวจที่ประพฤติดี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานด้วย

บรรณานุกรม

- กิตติ ประเสริฐสุข. (2554). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการเมืองและระบบราชการไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา, 116(63ง), 3-4.
- สุพิน เกชาคุปต์. (2554). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการเมืองและแนวคิดเชิงทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.